

3. Автоматизація в Україні 2025: як бізнес використовує технології / ERP Forum Ukraine. 2024. URL: <https://www.erpforum.com.ua/blog/doslidzhennia-10/shliakh-kriz-barieri-avtomatizatsiia-ukrainskogo-biznesu-324>

4. Як технології змінили український бізнес у 2024 році: огляд дослідження Kyivstar Business Hub / Kyivstar Business Hub. 2024. URL: <https://hub.kyivstar.ua/articles/yak-tehnologiyi-vplivali-na-ukrayinskij-biznes-u-2024-roczii-rezultati-doslidzhennya-kyivstar-business-hub>

5. Причепя І.В., Лесько О.Й., Кавецький В.В. Інноваційне управління виробничо-комерційною діяльністю як чинник забезпечення конкурентоспроможності підприємства за умов тотальної цифровізації. *Економіка та суспільство*. 2023. № 48. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-70-22>

6. Волянська-Савчук Л.В., Руднева В.Ю., Радішевська В.В. Діджиталізація як потужний чинник забезпечення високої конкурентоспроможності підприємства. *Збірник наукових праць Черкаського державного технологічного університету. Серія : Економічні науки*. 2023. Вип. 68. С. 38-45. URL: <https://doi.org/10.24025/2306-4420.68.2023.284572>

7. Цифрова трансформація економіки України в умовах війни. Липень 2023 року. Національний інститут стратегічних досліджень. 2023. URL: <https://niss.gov.ua/news/komentari-ekspertiv/tsyfrova-transformatsiya-ekonomiky-ukrayiny-v-umovakh-viyny-lypen-2023>

8. Український інститут майбутнього. Країна з розвинутою цифровою економікою. URL: <https://strategy.uifuture.org/kraina-z-rozvinutoyu-cifrovoyu-ekonomikoyu.html>

Захарова К.Ф.

Національний університет «Києво-Могилянська академія»
к.е.н., ст. викл. кафедри економічної теорії

ВПЛИВ САНКЦІЙ ТА ЕКОНОМІЧНИХ ЗМІН НА АКТУАЛЬНІСТЬ ПРОТИДІЇ НЕДОБРОСОВІСНІЙ КОНКУРЕНЦІЇ У 2025 РОЦІ

Сучасна економічна ситуація в Україні характеризується підвищеною конкуренцією, трансформацією ринкових структур і впровадженням нового законодавства у сфері захисту економічної конкуренції. Протидія недобросовісній конкуренції стала одним з головних напрямів політики АМКУ, особливо на фоні воєнного стану, відкритості нових ринків та посилення впливу глобальних та локальних економічних змін. Підвищується роль ефективних санкцій у гарантованій роботі ринкових механізмів, захисті прав споживачів і забезпеченні добросовісної поведінки бізнесу.

Недобросовісна конкуренція – один з найактуальніших викликів українського бізнес-середовища. Вона проявляється у формі:

- поширення неправдивої чи неточної інформації про конкурента;
- імітації товарів, фірмового стилю, знаків для товарів і послуг;
- передачі комерційної таємниці третім особам;
- спотворення торгів, аукціонів, тендерів тощо.

В умовах лібералізації ринків, кризи, зміни логістичних ланцюгів кількість порушень зростає: бізнес використовує недобросовісні практики для швидкого захоплення нових ніш, штучного формування дефіциту, підвищення цін чи витіснення конкурентів. Відповіддю АМКУ є системне впровадження санкцій - від штрафів до зобов'язань припинити порушення, вилучення нелегальної продукції з ринку, анулювання дозволів тощо. Система санкцій Антимонопольного комітету України має широкий інструментарій:

- грошові штрафи (до 5-10% доходу компанії);
- припинення неправомірних дій;
- припинення дії дозволів і ліцензій;
- усунення отриманих незаконних конкурентних переваг.

Так, у 2024–2025 рр. було накладено більше 1 млрд грн штрафів, понад 10% – саме за недобросовісну конкуренцію. За статистикою, зростає частка справ щодо маніпулювання результатами тендерів (43 випадки у 2024–2025 рр.), [1] недобросовісної імітації, недобросовісної реклами, зловживань на локальних ринках. Санкції стимулюють підприємства вдосконалювати внутрішні антикорупційні механізми, впроваджувати комплаєнс-програми, підвищують прозорість бізнесу, знижують рівень правопорушень на ринку [2]. Це вдається завдяки законодавчим новаціям – другому етапу реформи конкурентного права в рамках гармонізації українського конкурентного законодавства із законодавством ЄС введено поняття зловживання вигіднішою переговорною позицією, посилено механізми аналітичного контролю та розширено доступ до скарг з боку бізнесу та споживачів [3].

Серед ключових змін реформи:

- більш деталізована класифікація порушень;
- запровадження системи пом'якшення відповідальності (*leniency*) для компаній, які співпрацюють зі слідством;
- скасування ряду неефективних дозволів (наприклад, на узгоджені дії), спрощення процедур;
- розвиток контролю за зловживанням домінуючим становищем;
- поява нових інструментів моніторингу цифрових ринків, публічна звітність щодо санкцій [2, 5].

Санкції АМКУ дедалі більше впливають на формування здорового конкурентного середовища, стабілізують ціноутворення та забезпечують рівний доступ до ринків для малого і середнього бізнесу. З огляду на аналітику 2024–2025 рр., під дією санкцій зменшилася кількість недобросовісної реклами та імітацій товарів, майже в кожному випадку було оперативно припинено змови на торгах, відчутно зросла дисципліна виконання договірних зобов'язань [1].

Але в умовах повномасштабної війни український ринок зіштовхується з безпрецедентними ризиками в умовах динамічного зростання нових онлайн-ринків, «гібридних» та цифрових платформ і актуальність протидії недобросовісній конкуренції в Україні набуває винятково критичного значення. Окремі форми недобросовісної конкуренції стають не просто економічними порушеннями, а критичним фактором, що прямо загрожує ринковій дисципліні та інвестиційній привабливості [4, 8]. Проблема недобросовісної конкуренції трансформується у бік складних і нерозкритих форм, що обумовлено переходом до цифрового середовища. Зростає кількість порушень, пов'язаних із копіюванням (імітацією) зовнішнього вигляду продукції, а також із оманливою рекламою (особливо щодо походження та екологічності товарів – так званий *greenwashing*).

Головний виклик для регуляторів полягає у цифровій нерозкритості та асиметрії інформації. Зокрема, інфлюенсер-маркетинг, нативна реклама та спонсоровані публікації ефективно розмивають межу між комерційним та користувацьким контентом, ускладнюючи його ідентифікацію як споживачем, так і регулятором. Додатково, програмна реклама (*programmatic advertising*) характеризується непрозорими процесами торгів, що робить вкрай важким визначення відповідальності – чи то рекламодавця, чи посередника, чи видавця. Це сукупне інформаційне перевантаження знижує здатність споживачів критично оцінювати заяви, що є додатковим ризиком для ринкової дисципліни.

Отже, недобросовісна конкуренція досі залишається суттєвим викликом, що вимагає подальшого вдосконалення інструментів моніторингу і координації правоохоронних та контролюючих органів. В українській практиці руйнування логістичних ланцюгів та дефіцит ресурсів стимулюють шахрайство із походженням товару та імітацію успішних українських брендів, які інвестують у виробництво, але не мають ресурсів для повного юридичного захисту. Більше того, відновлення економіки вимагає прозорих і надійних правил для залучення міжнародного капіталу. Забезпечення добросовісних правил гри є основою для збереження довіри між українськими та міжнародними економічними агентами та є

фундаментальною передумовою для стійкості ринку в умовах постійних структурних змін, необхідних для євроінтеграції. Ці проблеми вимагають продовження реформування конкурентного законодавства, реалізація другого етапу реформи конкурентної політики, гармонізація з вимогами ЄС і впровадження сучасних інструментів моніторингу мобілізують економічних агентів дотримуватися принципів добросовісної конкуренції, що є основою довіри та сталості ринку в умовах постійних змін. Реформа має стати каталізатором для встановлення міжнародних стандартів прозорості, що дозволить чітко розмежувати комерційний та користувацький контент і ефективно визначити відповідальність. Головна мета - захистити як добросовісну конкуренцію, так і споживача, чия здатність до критичної оцінки знижується через інформаційне перевантаження. Боротьба з недобросовісною конкуренцією у 2025 році — це не лише функція контролю, а й стратегічне економічне завдання. Гармонізація законодавства має перетворити виклики цифрової реклами на каталізатор, створюючи нові, міжнародні та чіткі стандарти прозорості, які захистять як споживачів, так і добросовісну конкуренцію.

Список використаних джерел:

1. Фефелов О. Порушення, за які карає АМКУ під час війни: найбільші штрафи [Електронний ресурс] / О. Фефелов // *Юридична Газета*. — Режим доступу: <https://yur-gazeta.com/dumka-eksperta/porushennya-za-yaki-karae-amku-pid-chas-viyni-naybilshi-shtrafi.html> (Дата звернення: 17.11.2025).
2. Порушення законодавства про захист від недобросовісної конкуренції. *COMPASA*. URL: <https://compasa.org.ua/wp-content/uploads/2025/10/porushennia-zakonodavstva-pro-zakhyst-vid-nedobrosovisnoi-konkurentsii.pdf> (Дата звернення: 17.11.2025).
3. Другий етап конкурентної реформи від АМКУ: як посилять відповідальність та штрафи для бізнесу – огляд юристів. *Hubs*. URL: <https://hubs.ua/authority/drugij-etap-konkurentsijnoyi-reformi-vid-amku-yak-posilyat-vidpovidal-nist-ta-shtrafi-dlya-biznesu-oglyad-yuristiv-273852.html> (Дата звернення: 17.11.2025).
4. Україна-Світ: можливі економічні та політичні наслідки. *AgroReview*. URL: <https://agroreview.com/content/agropolitics/ukrayina-svit-mozhlyvi-ekonomichni-politychni/> (Дата звернення: 17.11.2025).
5. Біла книга реформ 2025: Розділ 6. Бізнес-середовище. *VoxUkraine*. URL: <https://voxukraine.org/bila-knyga-reform-2025-rozdil-6-biznes-seredovyshhe> (Дата звернення: 17.11.2025).
6. Про нас пишуть: 2025 рік. *Антимонопольний комітет України*. URL: <https://amcu.gov.ua/pres-centr/pro-nas-pishut/pro-nas-pyshut-2025-rik> (Дата звернення: 17.11.2025).
7. Sanctions and their consequences. *International Security Analysis Center*. URL: <https://analytics.intsecurity.org/sanctions-consequences/> (Дата звернення: 17.11.2025).
8. Зміни до конкурентного законодавства: Єврокомісія оприлюднила звіт щодо прогресу України. *Антимонопольний комітет України*. URL: <https://amcu.gov.ua/news/zminy-do-konkurentnoho-zakonodavstva-ievrokomisiia-opryliudnyla-zvit-shchodo-prohresu-ukrainy> (Дата звернення: 17.11.2025).
9. [Б.а.]. Рішення Розпорядчого комітету з питань діяльності регіональних комітетів з оцінки та забезпечення проведення процедур у сфері захисту економічної конкуренції. *Регіональна платформа*. [Електронний ресурс]. URL: https://rp.gov.ua/upload-files/Activity/Collegium/2025/18-2_2025/R_RP_18-2_2025.pdf (Дата звернення: 17.11.2025).
10. [Б.а.]. Звіт: Проблеми застосування антимонопольного законодавства в умовах цифрової економіки. *Верховна Рада України*. [Електронний ресурс]. URL: <https://research.rada.gov.ua/uploads/documents/33443.pdf> (Дата звернення: 17.11.2025).
11. [Б.а.]. Звіт: Про результати оцінки та забезпечення проведення процедур у сфері захисту економічної конкуренції. *Регіональна платформа*. [Електронний ресурс]. URL: https://rp.gov.ua/upload-files/Activity/Collegium/2025/18-2_2025/Zvit_18-2_2025.pdf (Дата звернення: 17.11.2025).